

คู่มือ: ความยุติธรรมห้ามเข้า

“...ใน มทบ.11 มันเป็นเรื่องที่มีดีกับเขา ทุกอย่างคือความมีดี การถูกผูกตา ใส่โซ่ตรวน ... มันคือความมีดีสำหรับเขา”

ถ้อยคำตอนหนึ่งของ น.ส.เบญจรัตน์ มีเทียน ทนายความผู้ต้องหาคดีวางแผนป่วนกิจกรรม Bike for Dad เมื่อถูกถามถึงความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังในเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี (เรือนจำ มทบ.11) ภายใต้งักต้อนเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร

จุดเริ่มต้นเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี

เรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี หรือที่คนทั่วไปน่าจะคุ้นเคยในชื่อเรือนจำ มทบ.11 ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 ก.ย. 2558 ภายใต้อำนาจกระทรวงยุติธรรมที่ 314/2558 โดยการลงนามของ พล.อ.ไพบูลย์ คุ้มฉายา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ด้วยเหตุผลว่า “เพื่อประโยชน์ในด้านการรักษาความปลอดภัย ความเหมาะสมในการคุมขัง และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐและคดีอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ต้องขังประเภทมีเหตุพิเศษ ที่ไม่ควรจะรวมคุมขังอยู่กับผู้ต้องขังอื่น”

ผู้ต้องหาคนแรก ๆ ที่ถูกโอนย้ายไปเรือนจำภายในค่ายทหารแห่งนี้ คือ นายอาเดม คาราดัก และนายยูซูฟู ไมโรลี ผู้ต้องหาจากคดีวางระเบิดบริเวณแยกราชประสงค์ เมื่อวันที่ 17 ส.ค. 2558 ที่อธิบดีกรมราชทัณฑ์ เห็นคำสั่งย้ายผู้ต้องหาไปยังเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี ในวันที่ 14 ก.ย. 2558 ต่อมา เมื่อมีการเปิดเผยข้อมูลการทุจริตในโครงการสร้างอุทยานราชภักดิ์ และนำไปสู่การจับกุมกวาดล้างเครือข่ายแอบอ้างเบี่ยงสูงที่เป็นข่าวใหญ่โตช่วงปลายปี อย่างกรณี ‘หมอมหยอง’ นายสุริยัน สุจริตพลวงศ์ พ.ต.ต.ปรากรม วารุณประภา และนายจิรวงศ์ วัฒนเทวาศิลป์ ทั้งสามคนต่างก็ถูกนำตัวไปฝากขังที่เรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรีตามมาเป็นคดีที่สอง

ลำพังการถูกคุมขังในเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี อาจไม่มีประเด็นให้สาธารณชนสนใจมากนัก หากไม่เกิดการเสียชีวิตของผู้ต้องหาถึงสองรายในระยะเวลาไม่ห่างกัน ด้วยสาเหตุการตายที่ประชาชนต่างรู้สึกว่ามีเงื่อนงำอำพราง และปราศจากการตรวจพิสูจน์อย่างเปิดเผยให้สิ้นสงสัย

หากคดีวางระเบิดแยกราชประสงค์เป็นจุดเริ่มต้นของเรือนจำ มทบ.11 ก็อาจกล่าวได้ว่าคดีแอบอ้างเบี่ยงสูงนี้เอง ที่แย้มพรายให้เห็นถึงสภาพความลึกลับและโหดร้ายภายในเรือนจำกลางค่ายทหารแห่งนี้ เพราะนอกจากเจ้าหน้าที่ทหารที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ผู้คุมพิเศษ และพนักงานราชทัณฑ์ประจำเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรีแล้ว ก็แทบไม่มีใครอื่นอีกที่รู้แน่ชัด หรือสามารถระบุพิกัดได้ว่าเรือนจำแห่งนี้ตั้งอยู่จุดใดภายใน มทบ.11

แหล่งข้อมูลเดียวที่เผยแพร่สถานที่ตั้งเรือนจำต่อสาธารณะ คือ แผนที่แนบท้ายคำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ 314/2558 ระบุว่าเรือนจำแห่งนี้กินเนื้อที่ 1 ไร่ และตั้งอยู่ในอาณาเขตของ มทบ.11 นั้นย่อมหมาความรวมไปถึงว่า ไม่เคยมีใครเห็นสภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ แม้แต่ญาติหรือทนายความที่ได้เข้าไป

เยี่ยม ก็เข้าเยี่ยมได้เพียงสถานที่ซึ่งถูกจัดไว้ให้ ภายใต้การจับตามองของเจ้าหน้าที่ทหารเท่านั้น ส่วนหน่วยงานภายนอกที่ติดต่อขอตรวจเยี่ยมสภาพภายในเรือนจำต่างก็ได้รับการปฏิเสธโดยสิ้นเชิง ...แล้วแสงไฟก็เริ่มจับมาที่เรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี...

ภาพข่าว “เปิด3ผู้ต้องหาหมิ่นเบื้องสูง “หมอมวยของ-อาท-สว.เอี้ยด”

จาก <http://www.dailynews.co.th/crime/355744>

เมื่อวันที่ 23 ต.ค. 2558 พ.ต.ต.ปรากรม วารุณประภา หนึ่งในผู้ต้องขังภายในเรือนจำ มทบ.11 เสียชีวิตจากการใช้ผ้าผูกคอตนเองกับลูกกรงห้องขัง จากแถลงการณ์ของกรมราชทัณฑ์ระบุว่า

“ห้องขังที่เรือนจำชั่วคราวไม่ใช่ห้องขังเหมือนเรือนจำปกติทั่วไป แต่ใช้อาคารที่ทำการของหน่วยทหาร ซึ่งมีประตูทึบ ผนังปูน 4 ด้าน และทางเรือนจำชั่วคราว ได้เสริมความมั่นคงโดยการติดลูกกรงเพิ่มเติม ภายในห้องขังมีเครื่องหลับนอนผู้ต้องขัง ใช้ระบบขังเดี่ยว ผู้ต้องขังทั้งหมดไม่มีโอกาสพบกัน...”

เช่นเดียวกับสถานที่ตั้ง ข้อเท็จจริงในแถลงการณ์ของกรมราชทัณฑ์ดังกล่าว ก็เป็นแหล่งข้อมูลเดียวที่เผยแพร่ต่อสาธารณะถึงสภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังภายในเรือนจำแห่งนี้ หลังจากนั้น ข่าวการตายของ ‘หมอมวย’ สุริยัน สุจริตพลวงศ์ ในวันที่ 9 พ.ย. 2558 ก็ตามมา โดยมีข่าวลือหนาหูว่าหมอมวยเสียชีวิตมาก่อนหน้านี้แล้วหลายวัน อันเป็นผลมาจากการไม่ไปปรากฏตัวที่ศาลทหารกรุงเทพในวันที่พนักงานสอบสวนขออำนาจศาลทหารกรุงเทพฝากขังผู้ต้องหาเป็นครั้งที่สอง เมื่อวันที่ 31 ต.ค. 2558 อย่างที่ควรจะเป็น ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้ออกแถลงการณ์ว่า หมอมวยเสียชีวิตเมื่อวันที่ 7 พ.ย. 2558 และผลการตรวจพิสูจน์โดยแพทย์จากสถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจสันนิษฐานเบื้องต้นว่าเสียชีวิตจากการติดเชื้ในกระแสโลหิต

ข้อความที่ทนายความถ่ายทอดนั้นชี้ให้เห็นถึงความพยายามกีดกันไม่ให้ผู้ต้องหาทนายความ หรือได้พบทนายความเพื่อปรึกษาคดี ซึ่งต่างจากการเข้าเยี่ยมในเรือนจำทั่วไป ที่ทนายความสามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังได้ แม้จะยังไม่ได้รับการแต่งตั้งจากศาลให้เป็นทนายความในคดีก็ตาม

ในฐานะทนายความที่ต้องเข้าออกเรือนจำไปเยี่ยมลูกความและสอบถามข้อเท็จจริงเพื่อใช้ในการต่อสู้คดี เบญจรัตน์เล่าว่าในเรือนจำ มทบ.11 มีทหารหลายนายถือปืนควบคุมอยู่ตลอด ไม่ว่าจะเข้าทางเข้าทางออก หรือหน้าห้องที่ทนายความเข้าพบลูกความก็มีทหารถือปืนเฝ้าอยู่ตลอดเวลา แต่ครั้งที่ลูกความถูกพาตัวเข้ามาจะมีผ้าสีดำปิดตา และใส่โซ่ตรวนไว้เสมอ รวมไปถึงมีทหารประกบตลอดเวลาที่เธอคุยกับลูกความ ซึ่งแต่ละครั้งถูกจำกัดเวลาพูดคุยเพียง 15 นาทีเท่านั้น

“ขนาดต่อหน้าทนายความยังปรากฏภาพอย่างนี้ สิทธิที่ผู้ต้องหาพึงมี กล่าวพูดได้เลยว่าเขาไม่มีเลย สิทธิที่จะพบทนายสองต่อสองไม่มี ในนั้นมีโรงพยาบาลหรือไม่ก็ไม่มี สิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้บอกความจริงกับทนายเขาไม่มี เพราะการพูดคุยแต่ละครั้งมีทหารสองสามนายนั่งเฝ้า ถ้าเกิดเขาพูดความจริงไป อันตรายอาจจะเกิดแก่ตัวเขา เขาจะพูดตลอดว่ากลัวเป็นเหมือนคนที่ตายไปแล้วสองคน”

ความเห็นที่ถูกระบายออกมาของทนายความผู้พบเจอลูกความในสภาพดังกล่าวเป็นประจำ

ทนายความเบญจรัตน์ มีเทียนให้สัมภาษณ์สื่อภายหลังจากดำเนินการฟ้องร้องที่ศาลอาญารัฐบาลแจ้งความเท็จและหมิ่นประมาท ต่อพล.ต.วิจารณ์ จดแดง หัวหน้าสฝ่ายกฎหมาย คสช. และ พ.ต.ท.มิ่งมนตรี ศิริพงษ์ หัวหน้าพนักงานสอบสวน กก.1 บก.ป. ภาพโดย Banrsdr Photo

เช่นเดียวกัน ทนายความชุกชาติเปิดเผยว่า ตอนที่อาเดมถูกพามาจะมีทหารสองนายถืออาวุธปืนเดินประกบ โดยที่อาเดมถูกปิดตาพามาที่ห้องรับรอง เมื่อมาถึงทหารที่ถืออาวุธจะรออยู่ด้านนอกห้อง แต่ระหว่างการพูดคุยของทนายความกับลูกความ จะมีทหารสองนายที่อ้างว่าเป็นล่ามคอยจดทุกอย่างที่พูดคุยกัน และอัดเสียงไว้ตลอดเวลา

นอกจากนี้ ในการเข้าเยี่ยมระยะหลัง ทนายความชุกชาติจะต้องเขียนคำถามที่จะใช้ถามอาเดมไปให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ปรึกษากับทหารดูก่อนว่าจะถามได้ที่ข้อ และระหว่างถามก็มีเจ้าหน้าที่ทหารยืนคุมทุกครั้ง ซึ่งคำถามที่ได้รับอนุญาตให้ถามได้ส่วนใหญ่เป็นคำถามปลายเปิดเท่านั้น

จะเห็นได้ว่า การใช้พื้นที่ของค่ายทหารมาตั้งเป็นเรือนจำชั่วคราว ทำให้นอกจากผู้ถูกควบคุมตัวต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานราชทัณฑ์แล้ว ยังต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ทหารอีกด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิในการที่จะรับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม โดยเฉพาะสิทธิในการพบและปรึกษาทนายความเป็นการลับ เพราะการพูดคุยระหว่างทนายความกับผู้ต้องขังภายในเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรีจะมีเจ้าหน้าที่ทหารร่วมรับฟังอย่างใกล้ชิดเสมอ

นั่นหมายความว่า คำถามต่าง ๆ ที่จะถูกใช้ในการสอบถามข้อเท็จจริงในคดี เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ต่างในชั้นศาลของทนายความ จะต้องถูกกลั่นกรองว่าเป็นคำถามที่สามารถถามได้หรือไม่โดยเจ้าหน้าที่ทหารก่อน ซึ่งแตกต่างจากเรือนจำราชทัณฑ์ปกติอย่างมาก เพราะในเรือนจำปกติจะมีการจัดห้องให้ผู้ถูกควบคุมตัวและทนายความได้ปรึกษากันเป็นส่วนตัว ในขณะที่ผู้คุมไม่อาจได้ยินเสียงสนทนา และไม่มีกรงดักกรองคำถามระหว่างทนายความและผู้ถูกควบคุมตัวเช่นนี้

การปฏิเสธสิทธิในการปรึกษาทนายความเป็นการลับดังกล่าวของผู้ถูกควบคุมตัว เป็นการละเมิดต่อข้อ 14 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ที่กำหนดให้บุคคลมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม โดยคณะตุลาการซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีอำนาจ มีความเป็นอิสระ และเป็นกลาง รวมถึงบุคคลทุกคนซึ่งต้องหว่ากระทำผิดอาญาต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด และมีสิทธิที่จะมีเวลา และได้รับความสะดวกเพียงพอแก่การเตรียมการเพื่อต่อสู้คดี และติดต่อกับทนายความที่ตนเลือกได้

ชีวิตผู้ต้องขังในคุกทหาร

ทนายความเบญจรัตน์ให้ข้อมูลว่า ในขณะที่เรือนจำปกติจะไม่มีกรใส่โซ่ตรวน ไม่มีการปิดตา และมีห้องสำหรับพบทนายความเป็นการส่วนตัว ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิเสรีภาพในการที่จะพูดคุยกับทนายความหรือบุคคลที่ตนเองไว้วางใจ แต่เรือนจำ มทบ.11 ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีสิทธิที่จะพูดคุยกับทนายความสองต่อสอง ไม่มีแม้แต่สิทธิที่จะมองไปในที่ต่าง ๆ

“การผูกตาเป็นการบอกผู้ต้องหาในตัวว่าเธออยู่ในที่มีคนจะทำอะไรก็ได้ให้ระมัดระวัง แม้แต่คำพูดก็ให้ระมัดระวัง” เบญจรัตน์ตั้งข้อสังเกต

ทั้งนี้ ตามหลักการสหประชาชาติว่าด้วยการกำกับดูแลการบริหารงานยุติธรรมโดยผ่านศาลทหาร (Principles Governing the Administration of Justice Through Military Tribunals) ได้วางหลักเกณฑ์ห้ามคุมขังพลเรือนที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ทหารในพื้นที่ทหาร ดังนี้

“เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการว่าด้วย “การจำแนกประเภทนักโทษ” ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อนักโทษ จึงไม่ควรอนุญาตให้ขังพลเรือนไว้ในเรือนจำทหาร โดยให้รวมถึงพื้นที่มีเพื่อลงโทษวินัยทหารและเรือนจำทหาร หรือค่ายอื่น ๆ ที่อยู่ภายใต้การดูแลของกองทัพ ไม่ว่านักโทษดังกล่าวจะอยู่ในระหว่างการควบคุม ระหว่างการรอพิจารณา หรือเป็นผู้ที่ถูกตัดสินลงโทษตามกฎหมายทหารก็ตาม”

ด้วยหลักการดังกล่าว เมื่อมาประกอบกับข้อเท็จจริงที่ว่า เรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรีถูกใช้เป็นสถานที่ควบคุมตัวพลเรือนที่ถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับคดีความมั่นคง ซึ่งทนายความเข้าถึงตัวผู้ถูกคุมขังได้อย่างยากลำบาก รวมถึงผู้ต้องขังบางคน อาทิ อาเดม คาราดัก, ยูซุฟปู ไมโรลี, หมอหยองและพวก ยังถูกควบคุมตัวตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 ซึ่งให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัว โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยหมายศาล ไม่ต้องมีข้อกล่าวหา ไม่ต้องเปิดเผยสถานที่ควบคุมตัวเป็นเวลา 7 วัน และไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกหรือทนายความเข้าถึงตัวบุคคลที่ถูกควบคุมตัวได้ ถือว่าเป็นการควบคุมตัวโดยอำเภอใจ

การควบคุมตัวโดยอำเภอใจนี้ นับว่าได้ละเมิดต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิการเมือง (ICCPR) ข้อ 9 ที่ระบุว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกายบุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจมิได้...”

นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงของสภาพความเป็นอยู่ภายในเรือนจำที่ปรากฏในแถลงการณ์ของกรมราชทัณฑ์ ประกอบกับคำบอกเล่าบางส่วนจากลูกความ ทนายความเบญจรัตน์ยืนยันทัน เรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรีมีความแตกต่างที่สำคัญจากเรือนจำทั่วไป คือการใช้ระบบขังเดี่ยว

“เรือนจำปกติเขาจะได้พูดคุยกับเพื่อนของเขา มีการร่วมทำกิจกรรมที่ทางเจ้าหน้าที่เรือนจำจัดหาไว้ว่าเวลานี้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ เขามีระบบของเขา เพื่อป้องกันความเครียดที่จะเกิดกับผู้ต้องหา แต่ในเรือนจำนี้ไม่มี คุณอยู่คนเดียว เอาตัวไปขังไว้ในห้องเล็ก ๆ สีเหลืองมัว ทั้งวันทั้งคืนคุณต้องอยู่ตรงนั้น เมื่อมีคนมาขอเยี่ยม นั้นแหละ โอกาสเดียวที่เขาจะให้เห็นแสงแดด โดยสภาพของเขาที่เขาเป็นอยู่ มีช่องเล็ก ๆ ที่ประตูเหล็กพอนี่เขาจะได้หายใจแค่นั้น ไม่มีใครพูดคุย ไม่มีใครคุยด้วย การทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่มี มันจะต่างจากเรือนจำปกติ มันไม่ใช่สิ่งดี” เบญจรัตน์ให้ความเห็น

และหากเป็นจริงตามคำบอกเล่าบอกเล่านี้ หมายความว่าผู้ต้องขังแต่ละคนจะมีโอกาสออกจากห้องขังมาเห็นโลกภายนอก และได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นเวลาประมาณ 15 นาที ในเฉพาะวันที่มีคนมาขอเยี่ยมเท่านั้น

ตามมาตรฐานหลักเกณฑ์ขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขัง (Standard Minimum for The Treatment of Prisoners) กำหนดให้สภาพที่พักของผู้ถูกคุมขังจะต้องมีช่องหน้าต่างที่กว้างเพียงพอที่จะทำให้ผู้ถูกคุมขังสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยได้สัมผัสกับแสงแดดและได้รับอากาศอย่างเพียงพอ โดยในแต่ละวันผู้ถูกควบคุมตัวจะต้องมีเวลาอย่างน้อยหนึ่งชั่วโมงต่อวัน ในการออกมาภายนอกเพื่อเคลื่อนไหวร่างกายและออกกำลังกาย และการใช้อุปกรณ์ในการควบคุมตัวนักโทษตามมาตรฐานดังกล่าวอนุญาตให้ใช้ได้เพียงกุญแจมือ โซ่ตรวน และเสื้อรัดแขนเท่านั้น

ยิ่งไปกว่านั้น ยังปรากฏว่าอาเดม คาราดัก ผู้ต้องขังรายแรก ๆ ในคดีระเบิดราชประสงค์ ที่ถูกควบคุมตัวภายในเรือนจำแห่งนี้ เปิดเผยว่าตนถูกซ้อมทรมานให้รับสารภาพ

“ตอนนั้นเขาถูกทรมานและกดขี่อย่างหนัก จนต้องรับสารภาพทุกข้อกล่าวหา เขายังคงยืนยันกรานว่าเขาไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้ ข้อหาเดียวที่เขายอมรับคือการเข้าเมืองผิดกฎหมาย” ทนายความชูชาติยืนยันกับสำนักข่าวรอยเตอร์หลังเข้าเยี่ยมอาเดมาภายในเรือนจำ มทบ.11 เมื่อวันที่ 15 ก.พ. 2559

ทั้งนี้ ตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) กำหนดให้รัฐภาคีต้องเร่งสอบสวนการซ้อมทรมานที่เชื่อได้น่าจะเกิดขึ้นภายในรัฐโดยทันที แม้จะไม่มีกรร้องเรียนในเรื่องดังกล่าวมาก่อน รวมถึงบุคคลแต่ละคนควรมีสสิทธิร้องเรียนเรื่องการซ้อมทรมานแก่เจ้าพนักงาน โดยได้รับการประกันว่าผู้ร้องเรียนและพยานจะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยจากการร้องเรียนดังกล่าว

แต่ปรากฏว่าเมื่อชูชาติแจกจดหมายข่าว และให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวหลังศาลทหารกรุงเทพนัดสอบคำให้การในคดีระเบิดราชประสงค์ว่า ขณะที่ถูกความของตนถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำชั่วคราวดังกล่าว ได้มีเจ้าหน้าที่เข้าไปทรมานและข่มขู่ เพื่อให้ถูกความของเขารับสารภาพในบริเวณเรือนจำชั่วคราวดังกล่าวหลายครั้ง

ทว่านอกจากเจ้าหน้าที่รัฐจะไม่ได้เร่งให้มีการสอบสวนการกระทำทรมานแต่อย่างใดแล้ว พล.ต.อ.ศรีวราห์ รังสิพราหมณกุล รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กลับออกมาให้สัมภาษณ์ข่มขู่ทันทีว่าจะดำเนินคดีกับทนายความชูชาติ เนื่องจากการให้สัมภาษณ์ดังกล่าวทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยเสียหายและกระทบต่อความมั่นคง จึงจะดำเนินคดีฐานกระทำผิดกฎหมายความมั่นคง ซึ่งถือว่าการกระทำดังกล่าวเหล่านี้ขัดต่อข้อ 12 และข้อ 13 ของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและประติบัติหรือการลงโทษอื่น ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT)

ความพยายามยกเลิกเรือนจำในค่ายทหาร

“เพื่อประโยชน์ในด้านการรักษาความปลอดภัย ความเหมาะสมในการคุมขัง และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐและคดีอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ต้องขังประเภทมีเหตุพิเศษ ที่ไม่ควรจะรวมคุมขังอยู่กับผู้ต้องขังอื่น”

ดูเหมือนข้ออ้างข้างต้นในการตั้งเรือนจำแห่งนี้จะสวนทางกับความเป็นจริงโดยสิ้นเชิง ไม่ว่าจะในแง่การรักษาความปลอดภัย ที่มีผู้เสียชีวิตภายใต้การควบคุมตัวถึงสองราย ความเหมาะสมในการคุมขังที่ไม่เข้าเกณฑ์ขั้นต่ำตามหลักการสหประชาชาติว่าด้วยการกำกับดูแลการบริหารงานยุติธรรมโดยผ่านศาลทหาร ซึ่งเห็นว่าไม่ควรควบคุมตัวพลเรือนในพื้นที่ของทหาร และไม่ผ่านหลักเกณฑ์ขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขัง ทั้งยังมีการร้องเรียนว่ามีการซ้อมทรมานเกิดขึ้นภายในเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี ยิ่งแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นไปอย่างโหดร้ายและย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตลอดตั้งแต่มีการตั้งเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี วันที่ 9 ธ.ค. 2558 นายพันธ์ศักดิ์ ศรีเทพ จากกลุ่มพลเมืองใต้กลับได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองกลาง ขอให้เพิกถอนคำสั่งตั้งเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี

ในคำฟ้องระบุว่า คำสั่งกระทรวงยุติธรรม ที่ 314/2558 มีข้อความ เนื้อหาที่มีความหมายไม่แน่นอน ชัดเจนเพียงพอให้เข้าใจได้ ขัดต่อหลักทั่วไปของกฎหมายปกครอง และขัดต่อ พ.ร.บ.วิधिปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 34 เนื่องจากไม่อธิบายคำว่า “คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ” และ “คดี

อื่นที่เกี่ยวข้อง” ไว้ให้ชัดเจน ทั้งยังเป็นคำสั่งที่ไม่สุจริต เพราะออกโดยเหตุผลทางการเมืองเป็นหลัก ซึ่ง พล.อ.ไพบูลย์ คุ้มฉายา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ผู้ลงนามในคำสั่งตั้งเรือนจำเป็นหนึ่งในสมาชิก คสช. ที่ทำรัฐประหารโดยประกาศเจตนารมณ์ทางการเมืองไว้ชัดเจนว่า ต้องการใช้อำนาจจัดการกลุ่มบุคคลที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ

นอกจากนี้ คำฟ้องเพิกถอนคำสั่งตั้งเรือนจำ มทบ.11 ยังระบุอีกว่า คำสั่งตั้งเรือนจำขัดต่อหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากดีความมั่นคงมีลักษณะเป็นความผิดทางการเมือง การตั้งเรือนจำขึ้นพิเศษสำหรับคุมขังผู้กระทำผิดเกี่ยวกับความมั่นคง จึงถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยมีเหตุจากความเห็นทางการเมืองและมีลักษณะละเมิดสิทธิมนุษยชน

ยิ่งไปกว่านั้น การตั้งเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรียังเป็นการใช้ดุลพินิจไม่สอดคล้องกับความพอสมควรแก่เหตุ เนื่องจากเรือนจำไม่สามารถบรรจุตัวผู้ประสงค์ในการคุ้มครองความปลอดภัยได้ จากการที่มีผู้เสียชีวิตภายใต้การควบคุมถึงสองราย ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมสามารถใช้ดุลพินิจเลือกมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสม กระทั่งต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังน้อยกว่า โดยที่ยังสามารถบรรจุตัวผู้ประสงค์ในด้านการรักษาความปลอดภัยและความเหมาะสมในการคุมขังได้

นายพันธ์ศักดิ์ ศรีเทพ ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองกลาง
ขอให้เพิกถอนคำสั่งตั้งเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี

ทว่าจนถึงปัจจุบันคดีฟ้องร้องเพิกถอนคำสั่งตั้งเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรียังไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด ในทางกลับกัน เรือนจำชั่วคราวแห่งนี้ยังคงเปิดรับผู้ต้องขังอยู่เสมอ เช่นกรณีล่าสุดที่ศาลทหารกรุงเทพได้อนุญาตฝากขังนายเจ้ียง หยางหนึ่งในคนร้ายคดีปล้นปืนย่านวังบูรพา เมื่อวันที่ 4 มี.ค. 2559 ที่เรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี แม่ พล.ต.ท.ศานิตย์ มหถาวร รักษาราชการแทนผู้บัญชาการตำรวจนครบาล จะยืนยันว่าการปล้นปืนครั้งนี้ไม่เกี่ยวกับเรื่องการเมืองหรือความมั่นคงแต่อย่างใดก็ตาม

แม้เรือนจำอาจจะดูเหมือนเป็นเพียงปลายทางของกระบวนการยุติธรรม หากแต่เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเรือนจำกลางค่ายทหารแห่งนี้ ถ้าพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นได้ว่า กระบวนการยุติธรรมภายใต้ คสช. นั้น ได้ดึงเอาทหารเข้ามาเป็นผู้คุมบทบาทในแทบจะทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในคดีความมั่นคง อาจกล่าวได้ว่า คสช. ที่กุมอำนาจรัฐอยู่ในปัจจุบัน คือโจทก์หรือคู่ขัดแย้งโดยตรง ทั้งยังเป็นคู่ขัดแย้งที่มีอำนาจให้บริวารของตนอย่างเจ้าหน้าที่ทหารจับกุมหรือค้นทรัพย์สินได้โดยไม่ต้องมีหมายศาล แล้วนำคนเหล่านี้ขึ้นพิจารณาคดีในศาลทหารซึ่งสังกัดกระทรวงกลาโหม อันอยู่ภายใต้ฝ่ายบริหาร คือ คสช. อีกคำรบหนึ่ง ก่อนจะส่งคู่ขัดแย้งของตนเข้าไปขังเดี่ยวภายในเรือนจำกลางค่ายทหารในท้ายที่สุด

“คดีเขาถูกฟ้องคดีในศาลทหารกรุงเทพนะ อำนาจการสั่งการว่าจะขังที่เรือนจำไหนมันขึ้นอยู่กับคำสั่งของศาล เพราะฉะนั้นเป็นอำนาจของศาลเท่านั้นในระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สิ้นสุด ที่จะสั่งขังลูกความของเราตรงไหน” เบญจรัตน์ กล่าว

ทั้งนี้ เธอเองไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะนำผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีความมั่นคงไปคุมขังภายในเรือนจำ มทบ.11 ซึ่งเป็นพื้นที่ของทหาร เนื่องจากทนายความเบญจรัตน์เห็นว่า ในคดีความมั่นคง คสช. ได้ใช้อำนาจตามมาตรา 44 ซึ่งให้อำนาจหัวหน้า คสช. ออกคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 ให้ทหารสามารถตรวจค้นหรือควบคุมตัวบุคคลโดยไม่เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งคดีความมั่นคงเหล่านี้ยังถูกพิจารณาคดีในศาลทหาร และถูกควบคุมตัวต่อในเรือนจำภายในค่ายทหาร ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ทหารเป็นผู้คุมพิเศษ

“การสู้คดีคือว่าเราไม่สามารถเอาข้อเท็จจริงจากผู้ต้องหา เพราะตัวผู้ต้องหาอยู่ในความควบคุมตัวของ คสช. ซึ่งเป็นคู่กรณี เป็นตัวโจทก์ตั้งแต่แรก แม้จะพูดก็ยังพูดไม่ได้ ทนายความจะได้อะไรจากเขา トラบไต่ที่ยังอยู่ใน มทบ.11 ไม่มีทนายคนไหนที่จะได้ความจริงจากผู้ต้องหาในการต่อสู้คดี” ทนายความเบญจรัตน์กล่าว